

Seguretat Internacional

Codi: 104475
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503778 Relacions Internacionals	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Juan Pablo Soriano Gatica
Correu electrònic: JuanPablo.Soriano@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: anglès (eng)
Grup íntegre en anglès: Sí
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Prerequisits

Encara que no hi ha requisits previs obligatoris, el programa està dissenyat per a estudiants que comptin amb un coneixement general d'història política internacional contemporània (especialment des de 1945), i que tinguin un coneixement general de les principals teories i conceptes de Relacions Internacionals. A més, s'espera que els estudiants segueixin de manera habitual notícies internacionals mitjançant fonts fiables i de qualitat.

El curs s'imparteix en anglès, i totes les instruccions, exàmens, lectures i altres documents relacionats amb l'organització i el desenvolupament del curs seran en anglès. Per tant, s'espera que les persones que segueixin aquest curs tinguin un bon coneixement d'aquesta llengua.

Objectius

Descripció del curs

Aquest curs està dissenyat per oferir una introducció general al significat, conceptes clau i problemes més rellevants en els estudis contemporanis de seguretat internacional. El curs introdueix diferents enfocaments teòrics que plantegen diverses formes de teoritzar la seguretat. Així mateix, assumeix una perspectiva àmplia sobre la seguretat, no només sobre el que és la seguretat i els mitjans per a aconseguir-la, sinó també respecte a quina seguretat s'ha de garantir o promoure, què s'ha de protegir i com s'ofereix, en la pràctica, la seguretat.

En incloure problemes de seguretat tradicionals i no tradicionals, el curs busca proporcionar als estudiants les bases teòriques i empíriques per a una millor comprensió de la complexitat dels problemes contemporanis de seguretat. Els enfocaments tradicionals de seguretat internacional es contrastaran críticament amb les noves perspectives de la seguretat (inclosa la seguretat humana, la seguretat global, la governança de la seguretat, i la seguretat integral, entre altres).

El curs es divideix en quatre parts i una sessió introductòria. La primera part, "Marc analític", inclou els següents temes: pensar i definir la seguretat internacional, teoritzar sobre la seguretat internacional: enfocaments clàssics i contemporanis. La segona part revisa diferents "Temes tradicionals de seguretat

internacional", tals com: conflictivitat entre estats i el significat de la guerra; evolució de la guerra i diferents formes de violència entre estats; aliances i institucions internacionals i regionals de seguretat; proliferació d'armes de destrucció massiva; i, el debat sobre "velles guerres" vs. "noves guerres", i intervenció humanitària. La tercera part, "Ampliació de l'agenda de seguretat internacional", tracta alguns dels temes clau de la seguretat no tradicional contemporània: terrorisme i contra-terrorisme; impacte de la delinqüència organitzada transnacional; canvi climàtic, medi ambient i seguretat internacional; i, ciberespai i tecnologia: implicacions per a la seguretat internacional. Finalment, la quarta part del programa inclou les presentacions d'estudiants sobre temes clau de seguretat en diferents regions del món, i una sessió final sobre els desafiaments per al futur de la seguretat internacional.

Una sessió normal del curs inclou una combinació de classe magistral, discussió col·lectiva del textos assignats, anàlisi d'esdeveniments rellevants de seguretat internacional, i identificació de les possibles implicacions polítiques (*policy implications*) dels diferents enfocaments conceptuals de seguretat internacional.

Objectius del Curs

El curs està dissenyat perquè els estudiants puguin:

- Discutir i avaluar els diversos significats atribuïts a la seguretat internacional, tant en el món acadèmic com en el de les polítiques públiques.
- Obtenir una comprensió general dels desafiaments que planteja oferir seguretat, tant en teoria com en el món de les polítiques (*policy*).
- Aplicar enfocaments i conceptes clau de seguretat internacional a esdeveniments de seguretat específics en les relacions internacionals, i demostrar una comprensió dels fenòmens que generen inseguretat.
- Relacionar els enfocaments teòrics de pau i seguretat internacionals i aplicar-los als problemes de seguretat contemporanis; i discutir els "pros" i "contres" que es deriven de diferents enfocaments de seguretat internacional.
- Reflexionar críticament sobre els problemes clau de seguretat del món contemporani.
- Desenvolupar habilitats bàsiques per a analitzar críticament i avaluar polítiques de seguretat.

Competències

- Analitzar casos i fenòmens de lesfera internacional i interpretar textos polítics diversos fent servir les teories polítiques contemporànies.
- Analitzar el comportament dels actors internacionals, tant estatals com no estatals.
- Analitzar els desafiaments a la seguretat internacional, incloent les condicions que propicien la pau i generen conflictes i evolució de l'arquitectura de seguretat internacional.
- Analitzar la laboració i la implementació de polítiques públiques rellevants en l'àmbit internacional, en particular la política exterior i les polítiques de seguretat i de defensa.
- Analitzar la estructura i el funcionament de les institucions i organitzacions internacionals (polítiques, econòmiques, de seguretat i militars, mediambientals, de desenvolupament i ajuda d'emergència), tant a l'àmbit universal com al regional, amb particular èmfasi en la Unió Europea, a partir de casos reals i/o simulats.
- Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.
- Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
- Diferenciar les principals teories de les relacions internacionals i els seus diversos camps (teoria internacional, conflictes i seguretat, organitzacions internacionals, economia política internacional, etc.) per aplicar-los a la pràctica professional.
- Elaborar i preparar la presentació d'informes i/o propostes d'intervenció.
- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar l'anglès tant per rebre com per comunicar informació, anàlisis i propostes.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar el comportament d'actors diversos en els principals temes i problemes relacionats amb la seguretat internacional, els conflictes internacionals i la promoció de la pau.
2. Analitzar polítiques públiques de països concrets, en particular polítiques exteriors, i aprehendren els trets de continuïtat i de canvi en perspectiva històrica.
3. Aplicar les diferents teories i enfocaments a l'anàlisi dels principals problemes relacionats amb la seguretat, les polítiques exteriors i els conflictes armats i la promoció de la pau.
4. Aplicar raonadament diferents teories polítiques contemporànies a fenòmens relacionats amb la seguretat internacional, els conflictes internacionals, les polítiques exteriors dels principals estats i la promoció de la pau.
5. Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.
6. Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
7. Conèixer i avaluar respostes als reptes i a les amenaces de l'agenda de seguretat internacional, identificant actors clau, tant estatals com no estatals, i tant governamentals com no governamentals.
8. Elaborar i preparar la presentació d'informes i/o propostes d'intervenció.
9. Explicar l'evolució de la seguretat internacional.
10. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.
11. Identificar i analitzar alguns dels reptes clau de la seguretat internacional i dels conflictes internacionals des d'una perspectiva multidimensional.
12. Identificar les principals institucions amb competències i treball en matèria de seguretat internacional, conflictes internacionals i promoció de la pau i analitzar-ne el comportament concret.
13. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
14. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
15. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
16. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
17. Utilitzar les eines d'anàlisi comparada de les polítiques exteriors i aplicar-les a casos concrets i simulats.
18. Utilitzar l'anglès tant per rebre com per comunicar informació, anàlisis i propostes.
19. Valorar les condicions que propicien la pau internacional i les que la dificulten.

Continguts

Estructura del curs

Introducció. Pensar la seguretat internacional

- Introducció general
- Breu presentació dels objectius i continguts del curs
- Descripció de l'avaluació
- Fuentes d'anàlisi acadèmica i de notícies sobre temes de seguretat internacional

Part I. Marc analític

1. Pensant en la seguretat internacional

- Què són els estudis de seguretat? Què és la seguretat? La seguretat per a qui? Com es pot aconseguir la seguretat?
- Estudis de seguretat, estudis estratègics i estudis de pau: similituds i diferències
- Mapa general dels enfocaments teòrics (escoles de pensament) en el camp dels estudis de seguretat
- El món acadèmic i el món de les polítiques de seguretat

2. Definir la seguretat

- Analitzar i comparar diferents enfocaments per a definir la seguretat
- Identificar i distingir entre enfocaments de seguretat basats en "referents" i basats en "problemes"
- Estudi de cas d'un problema de seguretat contemporani des de diferents enfocaments analítics, i les seves implicacions pràctiques/polítiques

3. Teorització sobre la seguretat internacional: enfocaments "clàssics".

- Realismes
- Liberalismes i liberalisme internacional
- Estructuralisme i materialisme històric
- Estudis de pau

4. Teorització sobre la seguretat internacional: enfocaments "contemporanis".

- Constructivisme social i securització
- Seguretat humana i desenvolupament.
- Teoria crítica
- Feminismes i seguretat

Part II. Qüestions tradicionals de seguretat internacional

5. El conflicte entre estats i el significat de la guerra

- Conflictes inter-estats i el significat del conflicte armat
- Problematització i avaluació de diferents explicacions sobre les causes de la guerra i les condicions per a la pau

- Dimensions ètiques i normatives de la guerra: Teoria de la guerra justa, conceptes bàsics

6. L'evolució de la guerra i les diferents formes de violència entre estats

- Seguretat militar contemporània

- Els mitjans de la guerra: el paper de la tecnologia en l'evolució del conflicte armat

- Aplicar algunes de les diferents explicacions sobre la guerra a un cas contemporani

7. Aliances i institucions internacionals i regionals de seguretat

- Enfocaments i conceptes clau

- Aliances de seguretat i defensa

- Les Nacions Unides: seguretat col·lectiva i operacions de pau

- Aplicar alguns dels diferents conceptes a un cas contemporani

8. Proliferació d'armes de destrucció massiva

- Enfocaments i conceptes clau

- Proliferació nuclear

- Desarmament

- Aplicar alguns dels diferents conceptes i enfocaments a un cas contemporani

9. El debat sobre "velles guerres" vs. "noves guerres", i les intervencions humanitàries

- "Velles guerres" i "noves guerres": supòsits i conceptes clau

- El problema dels estats "fallits" i "febles"

- Els desafiaments que plantegen les intervencions humanitàries i la responsabilitat de protegir

- Aplicar alguns dels diferents conceptes i enfocaments a un cas contemporani

Part III. L'agenda ampliada de seguretat internacional

10. Terrorisme i contra-terrorisme en la seguretat internacional

- Conceptes clau i enfocaments analítics

- Reptes per a la definició de polítiques

- Anàlisi d'un cas contemporani

11. L'impacte de la delinqüència organitzada transnacional

- Conceptes clau i enfocaments analítics

- Reptes per a la definició de polítiques

- Anàlisi d'un cas contemporani

12. Canvi climàtic, medi ambient i seguretat internacional

- Conceptes clau i enfocaments analítics

- Reptes per a la definició de polítiques

- Anàlisi d'un cas contemporani

13. El ciberespai i els canvis tecnològics: implicacions de seguretat internacional

- Conceptes clau i enfocaments analítics

- Reptes per a la definició de polítiques

- Anàlisi d'un cas contemporani

Part IV. Presentacions i conclusions dels alumnes.

14. Presentacions dels estudiants sobre temes clau de seguretat en diferents regions del món

- Àfrica: Mediterrani i Àfrica subsahariana

- Europa: Europa occidental i oriental

- Àsia: Àsia Central, Àsia Oriental i Sud-est Asiàtic

- Les Amèriques: Nord, Centre, Sud i Carib

15. Conclusió: desafiaments per al futur de la seguretat internacional

- Estudis de seguretat: regional, internacional, global ?

Metodologia

La dedicació de temps esperada per a aquest curs es divideix en diferents tipus d'activitats, cadascuna amb un nombre específic d'hores de treball.

- **Activitats dirigides a l'aula.** Aquestes són activitats realitzades sota la direcció del professor, i inclouen: classes magistrals (amb el suport de les tecnologies de la informació i la comunicació, i debats en classe); així com seminaris i sessions pràctiques en grups reduïts per a discutir diferents estudis de cas, i per analitzar diversos exemples empírics.

- **Activitats supervisades.** Aquestes activitats són realitzades per cada estudiant fora de l'aula i d'acord amb un horari de treball dissenyat, supervisat i avaluat per l'instructor. Aquestes activitats inclouen tutories per a la preparació d'assajos, exàmens i projectes grupals.

- **Activitats autònomes.** Aquestes són totes les activitats que cada persona realitza pel seu compte, i d'acord amb els requisits necessaris per a aprovar el curs amb èxit, i inclouen hores d'estudi autònom per a la preparació d'assajos, seminaris i exàmens.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats dirigides a l'aula amb el suport de les TIC	45	1,8	1, 2, 3, 9, 11, 12, 13, 18, 19
Seminaris i sessions pràctiques amb grups reduïts	5	0,2	2, 11, 17, 18
Tipus: Supervisades			
Tutories per a la preparació de treballs escrits, exàmens i treballs en grup	4	0,16	8, 14, 17, 18

Estudi autònom, preparació d'assajos, seminaris i exàmens	88	3,52	1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19
---	----	------	---

Avaluació

Avaluació del curs

L'avaluació del curs inclou les següents parts:

1. Discussió, participació i altres activitats en classe (10% de la nota).
2. Assaig individual (800-1000 paraules) (15% de la nota).
3. Examen parcial, que inclou els temes 1 a 4 (25% de la nota).
4. Examen final, que inclou els temes 5 a 9 (25% de la nota).
5. Projecte/Treball en grup (25% de la nota).

Projecte de grup. El projecte en grup implica la elaboració d'un *policy paper* o informe breu, de vuit o deu pàgines, sobre un problema de seguretat contemporani, i haurà de estar fonamentat en les eines analítiques abordades durant el curs. L'objectiu és explicar i proposar una solució, preliminar, a un problema de seguretat contemporani. Les principals conclusions/recomanacions del document es presentaran oralment a tot el grup.

Consideracions importants

Per a aprovar el curs, serà necessari, però no suficient, obtenir una qualificació d'almenys 5,0 en cadascun dels dos exàmens escrits (l'examen parcial i l'examen final). Una vegada que s'hagi aconseguit aquesta nota mínima de 5 en tots dos exàmens, la qualificació final del curs serà el resultat de la nota mitjana obtinguda en totes les activitats avaluable.

Una vegada que la qualificació final del curs sigui igual o superior a 5,0, l'estudiant obtindrà una qualificació aprovatòria. Si l'estudiant completa més del 50% de les activitats avaluable es cancel·la la possibilitat de rebre una qualificació de "NO PRESENTAT".

La data de totes les activitats avaluable s'anunciarà amb suficient antelació. Això permetrà als estudiants preparar i completar totes les tasques assignades.

Els estudiants que no hagin aprovat algun dels dos exàmens escrits tindran l'oportunitat de tornar a presentar-los al final del semestre, en el dia especificat per la Facultat per a l'avaluació compensatòria. L'assaig individual i el projecte final del grup no es poden tornar a presentar en una data diferent a l'establerta originalment pel professor.

El plagiat, i copiar durant un examen, són activitats severament penalitzades, i podrien resultar en una qualificació de zero en l'exercici assignat o en l'examen.

Si us plau, revisa: Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia, "Guia sobre Com Citar i Com Evitar el Plagi" (en Català): <https://www.uab.cat/doc/GuiaCitesiPlagiEstudiants>

Consulta també la guia del Servei de Biblioteques de la UAB (Servei de Biblioteques):

- English: Guide for "Citations and Bibliography":
<https://www.uab.cat/web/study-and-research/citations-and-bibliography-1345738248581.html>

- Catalan: "Citacions i Bibliografia":
<https://www.uab.cat/web/estudia-i-investiga/citacions-i-bibliografia-1345708785665.html>

- Castellá: "Citaciones y Bibliografía":

<https://www.uab.cat/web/estudia-e-investiga/citaciones-y-bibliografia-1345733232823.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen final	25%	3	0,12	1, 3, 4, 11, 12, 13, 18, 19
Examen parcial	25%	2	0,08	1, 3, 4, 9, 13, 18
Participació, debats i altres activitats a l'aula	10%	0	0	14, 16, 18
Treball en grup	25%	2	0,08	1, 2, 4, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 18
Treball individual escrit	15%	1	0,04	2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 14, 17, 18, 19

Bibliografia

Els textos claus per aquest curs són:

- Baylis, J., Wirtz, J., & Gray, C. (Eds.). (2016). *Strategy in the contemporary world*. 6th edition. Oxford University Press.

- Williams, Paul D. (2013). *Security Studies: An Introduction*. Routledge. 2nd edition.

Altres textos especialment recomanats

- Browning, C. S. (2013). *International security: a very short introduction*. OUP Oxford.

- Collins, Alan (Ed.) (2019). *Contemporary Security Studies*. Oxford University Press. 5th edition.

- Dannreuther, R. (2013). *International Security: The Contemporary Agenda*. Polity press. 2nd edition.

- Hough, Peter (2013). *Understanding global security*. 3rd edition. Routledge.

Bibliografia general sobre seguretat internacional

Adler, Emanuel and Michael Barnett (eds.) (1988). *Security Communities*. Cambridge: Cambridge University Press.

Agnew, John (2004). *Geopolitics: Re-visioning world politics*. Routledge.

Art, R. J., Jervis, R., & Jervis, R. (2000). *International politics: enduring concepts and contemporary issues*. New York: Pearson/Longman.

Axelrod, R. (2006 [1984]). *The Evolution of Cooperation*, revised edition (New York: Basic Books).

Balcells, Laia (2017). *Rivalry and Revenge: The Politics of Violence during Civil War*. Cambridge University Press.

Baldwin, David A. (1997). "The Concept of Security", *Review of International Studies*, 23/1, pp. 5-26.

Baldwin, David A. (2002). "Power and International Relations," in Walter Carlsnaes, Thomas Risse, and Beth A. Simmons, editors, *Handbook of International Relations* (London: Sage Publications, Ltd., 2002);

- Balzacq, Thierry (et al.) (2016). "Securitization revisited: theory and cases", *International Relations*, 30/4, pp. 494-531.
- Barbé, Esther (2007). *Relaciones internacionales*, 3ª Edición, Madrid, Tecnos.
- Barkawi, Tarak, and Mark Laffey (2006). "The postcolonial moment in security studies." *Review of International Studies* 32.2: 329-352.
- Baylis, J., Smith, S., & Owens, P. (Eds.). (2017). *The globalization of world politics: An introduction to international relations*. Oxford University Press.
- Baylis, J., Wirtz, J., & Gray, C. (Eds.). (2002, 2007, 2012, 2018). *Strategy in the contemporary world*. Oxford and New York: Oxford University Press.
- Bergeron, J. (2013). "Transnational Organised Crime and International Security: A Primer", *RUSI Journal*, Vol. 158, (2), pp. 6-9.
- Betts, Richard K (1997). "Should Strategic Studies Survive?", *WorldPolitics*, 50/1, pp. 7-33.
- Bilgin, Pinar (2010). "The 'Western-centrism' of security studies: 'Blind spot' or constitutive practice?." *Security Dialogue* 41.6: 615-622.
- Bobeá, L. (2016). "El Estado como demiurgo de la criminalidad", *Nueva Sociedad*, (mayo-junio), núm. 263, pp. 64-80;
- Booth, Ken (ed) (2005). *Critical security studies and world politics*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Breslin, S., y Croft, S., (eds.) (2013). *Comparative regional security governance*, Londres y Nueva York, Routledge.
- Brodie, B. (1973). *War and politics*.
- Brodie, B. (1978). The development of nuclear strategy. *International Security*, 2(4), 65-83.
- Bull, Hedley (1977). *The Anarchical Society: A study of Order in World Politics* (New York: Columbia University Press).
- Burleigh, M. (2014). *Pequeñas guerras, lugares remotos: Insurrección global y la génesis del mundo moderno*. Madrid: Taurus.
- Buzan, B (2015). "The English School: A neglected approach to international security studies", *Security Dialogue*, Vol. 46, núm. 2, pp. 126-143;
- Buzan, B. (2008). *People, States & Fear: An agenda for international security studies in the post-cold war era*. ECPR Press.
- Buzan, B. Wæver, O., & De Wilde, J. (1998). *Security: a new framework for analysis*. London: Lynne Rienner Publishers.
- Caballero-Anthony, M. (Ed.). (2016). *An introduction to non-traditional security studies: a transnational approach*. London: Sage.
- Campione, R., & Zolo, D. (2009). *El nomos de la guerra: genealogía de la" guerra justa*. Tirant lo Blanch.
- Caprioli, Mary (1999). "Primed for violence: The role of gender inequality in predicting internal conflict." *International Studies Quarterly* 49.2: 161-178.
- Carr, E. H. *The Twenty-Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations* (New York: Palgrave 2001[1946]);
- Clark, I. (2015). *Waging war: A new philosophical introduction*. Oxford University Press.

- Claude, I. L. (1988). *Just Wars: Doctrines and Institutions*. In *States and the Global System* (pp. 70-86). Palgrave Macmillan, London.
- Cockayne, J. (2013). "Chasing shadows: strategic responses to organised crime in conflict-affected situations", *RUSI Journal*, Vol. 158, 2013, núm. 2, pp. 10-24.;
- Copeland, Dale C. (2000). *The Origins of Major War*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Del Arenal, C., y Sanahuja, J.A. (coords.) (2015). *Teorías de las Relaciones Internacionales*, Madrid, Tecnos.
- del Hoyo, T. Ñ., & Sánchez, F. L. (2017). *War, warlords, and interstate relations in the ancient Mediterranean*. Brill.
- Eden, Lynn (2004). *Whole World on Fire: Organizations, knowledge, and nuclear weapons devastation*. Cornell University Press.
- Edwards, A. (2017). *Strategy in war and peace: a critical introduction*. Edinburgh University Press.
- Fearon, James (1995). "Rationalist Explanations for War," *International Organization*, Vol. 49, No. 3, pp. 379-414.
- Feliu, Laura & Grasa, Rafael (2013). *Armed Conflicts and Religious Factors: The Need for Synthesized Conceptual Frameworks and New Empirical Analyses-The Case of the MENA Region*. *Civil Wars*, 15(4), 431-453.
- Finnemore, Martha (2004). *The Purpose of Intervention. Changing Norms about the Use of Force*, Ithaca, Cornell UP, Chapter 3.
- Finnemore, Martha (2004). *The Purpose of Intervention: Changing Beliefs about the Use of Force*. Ithaca: Cornell University Press.
- Frowe, H., & Lang, G. (Eds.). (2014). *How we fight: ethics in war*. Oxford University Press.
- Gilpin, Robert (1981). *War & Change in World Politics*. New York: Cambridge University Press.
- Glaser, Charles L., "The Security Dilemma Revisited," *World Politics*, Vol. 50, No. 1 (1997), pp. 171-201;
- Glenny, M. (2008), *McMafia: el crimen sin fronteras*, Barcelona: Destino.
- Grasa, Rafael (2006). *Vínculos entre seguridad, paz y desarrollo: evolución de la seguridad humana: De la teoría al programa político y la operacionalización*. *Revista CIDOB d'Àfers internacionals*, 9-46.
- Grasa, Rafael (2016). "Nuevas miradas sobre la seguridad y la delincuencia transnacional"; *Nueva Sociedad*, (mayo-junio), núm 263, pp. 50-63 (p. 60).
- Gray, Colin S. (2007 and 2013). *War, peace and international relations: an introduction to strategic history*. London and New York: Routledge.
- Gray, Colin S. (2010). *The strategy bridge: theory for practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Heine, J., y Thakur, R. (eds.) (2011). *The dark side of globalization*. Nueva York, UN University Press.
- Howard, M. (2000). *The invention of peace: reflections on war and international order*. New Haven and London: Yale University Press.
- Ibáñez, J., y Sánchez Avilés, C. (dir.), *Mercados ilegales y violencia armada: los vínculos entre la criminalidad organizada y la conflictividad internacional*, Madrid, Tecnos, 2015
- Ikenberry, John (2001). *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order After Major Wars* (Princeton, NJ: Princeton University Press).

- Jakobi, A.P, y Wolf, K. (eds.) (2013). *The transnational governance of violence and crime: Non-state actors in security*, Londres, Palgrave.
- Jervis, Robert (1978). "Cooperation under the Security Dilemma," *World Politics*, Vol. 30, No. 2. pp. 167-214;
- Jervis, Robert (1982). Deterrence and perception. *International security*, 7(3), 3-30.
- Jervis, Robert (1985). "From Balance to Concert: A Study of International Security Cooperation", *World Politics* 38/1, pp. 58-79.
- Jervis, Robert (2017). *Perception and Misperception in International Politics: New Edition*. Princeton University Press.
- JiménezPiernas, C. (2013). "Estados débiles y Estados fracasados", *Revista Española de Derecho Internacional*, Vol. 65, núm. 2, pp. 11-49;
- Jordan, D., Kiras, J. D., Lonsdale, D. J., Speller, I., Tuck, C., & Walton, C. D. (2016). *Understanding modern warfare*. 2ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jordán, J., et al. (2011). *La seguridad más allá del estado. Actores no estatales y seguridad internacional*, Madrid, Plaza y Valdes.
- Kacowicz, A., and Press-Barnathan, G. (2016). "Regional Security Governance", en Börzel, T., Risse, T., (eds.), *The Oxford Handbook of Comparative Regionalism*, Oxford, Oxford University Press, pp. 297-322.
- Kaldor, M. (2001). *Las nuevas guerras: la violencia organizada en la era global*. Barcelona: Tusquets editores.
- Kaldor, M. (2012). *New and old wars: Organised violence in a global era*. Cambridge[etc.]: Polity,
- Katzenstein, Peter J. (ed.) (1995). *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics* (New York: Columbia University Press.
- Kirshner, Jonathan (2000). "Rationalist Explanations for War?" *Security Studies*, Vol. 10, No. 1, pp.143-150;
- Krause, Keithand Michael C.Williams (2018). "Security and 'Security Studies': Conceptual Evolution and Historical Transformation", in Alexandra Gheciu and William C. Wohlforth (eds.), *The Oxford Handbook of International Security*, Oxford, Oxford University Press, pp. 14-28.
- Kydd, Andrew H., and Barbara F. Walter (2006). "The Strategies of Terrorism." *International Security* 31.1: 49-80.
- Kydd, Andrew, and Barbara F. Walter (2002). "Sabotaging the Peace: The politics of extremist violence." *International Organization* 56.02: 263-296.
- Levy, Jack S. (1998). "The Causes of War and the Conditions of Peace," *Annual Review of Political Science*, Vol. 1, pp. 139-165;
- Levy, M. A. (1995). Is the environment a national securityissue?. *International security*, 20(2), 35-62.
- Lobasz, J. K. (2009). Beyond border security: Feminist approaches to human trafficking. *Security Studies*, 18(2), 319-344.
- López Martín, A. (2010). "Los estados 'fallidos' y sus implicaciones en el ordenamiento jurídico internacional", *Cursos de Derecho Internacional y Relaciones Internacionales de Vitoria-Gasteiz*, Bilbao, Universidad del País Vasco, pp. 159-240.
- Lucarelli, S., y Ceccorulli, M., (2013), "Conceptualizing Multilateral Security Governance", en Lucarelli, S., et al. (eds.), *The EU and Multilateral Security Governance*, London y Nueva York, Routledge, 2013, pp. 25-39.
- Lundestad, G.(various editions). *East, West, North, South: International Relations Since 1945*. London: Sage.

- Luttwak, Edward (2001). *Strategy: the logic of war and peace*. Harvard University Press.
- Mandel, R. (2011). *Dark logic: Transnational criminal tactics and global security*, Stanford, Stanford University Press.
- Martín, A. V. (2017). *Guerra y tecnología: interacción desde la Antigüedad al Presente*. Madrid: Fundación Ramón Areces.
- Mearsheimer, John (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton,
- Mingst, K., y Arreguín-Toft, I. (2017). *Essentials of International Relations, Seventh International Student Edition*, London and New York: WW Norton.
- Mitzen, Jennifer (2006). "Ontological Security in World Politics: State Identity and the Security Dilemma," *European Journal of International Relations*, Vol. 12, No. 3, pp. 341-370.
- Morgan, Patrick M. (2012) "The State of Deterrence in International Politics Today", *Contemporary Security Policy*, 33/1, pp. 85-107.
- Morgenthau, Hans J. (1948). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*.
- Morillas, Pol (2006). Génesis y evolución de la expresión de la seguridad humana: un repaso histórico. *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, (76), 47-58.
- Murray, W. (2013). *War, Strategy, and Military Effectiveness*. New York: Cambridge University Press.
- Murray, W., Sinnreich, R. H., & Lacey, J. (Eds.). (2011). *The Shaping of Grand Strategy: Policy, Diplomacy, and War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Naím, Moises (2012). "Mafia states: Organized crime takes office", *Foreign Affairs*, Vol. 91, pp. 100-111.
- Naím, Moises (2013). *El fin del poder*. Barcelona: Debate.
- Neack, Laura. (2017). *National, international, and human security: A comparative introduction*. 2nd Edition. London: Rowman & Littlefield
- Oneal, John and Bruce Russett (1999)., "The Kantian Peace: The Pacific Benefits of Democracy, Interdependence, and International Organizations, 1885-1992," *World Politics*, Vol. 52, No. 1, pp. 1-37;
- Owen, John M. (1994). "How Liberalism Produces the Democratic Peace," *International Security*, Vol. 19, No. 2, pp. 87-125;
- Paret, P. (1979). *Clausewitz y el Estado/Clausewitz and the State*. Centro de Estudios Constitucionales,.
- Paris, R. (2014). "The 'Responsibility to Protect' and the Structural Problems of Preventive Humanitarian Intervention", *International Peacekeeping*, 21/5, pp. 569-603.
- Parker, Geoffrey (2014). *Western geopolitical thought in the twentieth century*. Routledge.
- Peoples, Columba, and Nick Vaughan-Williams (2014). *Critical security studies: An introduction*. Routledge.
- Reus-Smit, C., y Snidal, D. (eds.) (2008), *The Oxford Handbook of International Relations*, Oxford, Oxford University Press, pp. 267-285;
- Robert O. Keohane (2005 [1984]). *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy* (Princeton: Princeton University Press.
- Rogers, James (2017). "Drone Warfare: The Death of Precision", *Bulletin of the Atomic Scientists*, 12 May.
- Sagan, Scott D. (1996-97). "Why do States Build Nuclear Weapons? Three Models in Search of the Bomb," *International Security*, Vol. 21, No. 3, pp. 54-86;

- Sagan, Scott D. and Kenneth N. Waltz (2002). *The Spread of Nuclear Weapons: A Debate Renewed* (New York: W. W. Norton).
- Schelling, Thomas (1960). *The Strategy of Conflict* (Cambridge, MA: Harvard University Press).
- Singer, David. (1961). The level-of-analysis problem in international relations. *World Politics*, 14(1), 77-92.
- Sjoberg, L. (2013). *Gendering global conflict: toward a feminist theory of war*. Columbia University Press.
- Sjoberg, L. (2014). *Gender, war, and conflict*. John Wiley & Sons.
- Smith, M. E. (2010). *International security: politics, policy, prospects*. London: Palgrave.
- Snyder, Glenn H. "The Security Dilemma in Alliance Politics," *World Politics*, Vol. 36, No. 4 (1984), pp. 461-495;
- Snyder, Jack (1984). "Civil-Military Relations and the Cult of the Offensive, 1914 and 1984," *International Security*, Vol. 9, No. 1: 108-146;
- Snyder, Jack (1993). *Myths of Empire: Domestic Politics and International Ambition* (Ithaca, NY: Cornell University Press).
- Solingen, Etel (2009). *Nuclear Logics: contrasting paths in East Asia and the Middle East*. Princeton University Press.
- Soriano, Juan Pablo (2012). [Cultura estratégica y relaciones internacionales: Brasil y México en la seguridad interamericana](#). Instituto Universitario General Gutiérrez Mellado-UNED y Ed. Marcial Pons
- Soriano, Juan Pablo (2014), "Gobernanza global contra la delincuencia transnacional", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, núm. 108, pp. 141-163.
- Soriano, Juan Pablo (2019). High expectations. Interregional agendas on global security challenges: East Asia, Europe and Latin America. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 62(1).
- Spear, J., & Williams, P. D. (Eds.). (2012). *Security and development in global politics: A critical comparison*. Washington: Georgetown University Press.
- Srikanth, D. (2014). "Non-traditional security threats in the 21st century: A review", *International Journal of Development and Conflict*, Vol. 4, no. 1, pp. 60-68.
- Tannenwald, Nina (1999). "The Nuclear Taboo: The United States and the normative basis of nuclear non-use." *International Organization* 53.03: 433-468.
- Thompson, S. E. (2018). Future War: Preparing for the New Global Battlefield. *Strategic Studies Quarterly*, 12(2), 141-144.
- Tickner, J. A., & Sjoberg, L. (Eds.). (2013). *Feminism and International Relations: Conversations about the past, present and future*. Routledge.
- Tuchman Matthews, Jessica (1989). "Redefining Security." *Foreign Affairs*. Vol. 68, No. 2, pp. 162-177.
- Van Evera, Steven, *Causes of War: Power and the Roots of Conflict* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2001[1999]);
- Walt, Stephen M (1987). *The Origins of Alliances* (Ithaca, NY: Cornell University Press).
- Walt, Stephen M (1999). "Rigor or Rigor Mortis? Rational Choice and Security Studies," *International Security*, Vol. 23, No. 4.
- Waltz, Kenneth (1959). *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press.
- Waltz, Kenneth (1979). *Theory of International Politics*.

Walzer, M. (1991). *Just and unjust wars*. New York: Basic Books.

Walzer, M. (2001). *Guerras justas e injustas: un razonamiento moral con ejemplos históricos*. Barcelona: Paidós.

Walzer, M. (2004). *Reflexiones sobre la Guerra*. Grupo Planeta.

Walzer, M. (2006). Regime change and just war. *Dissent*, 53(3), 103-108.

Walzer, M. (2017). The triumph of just war theory (and the dangers of success). In *Empowering Our Military Conscience* (pp. 27-44). Routledge.

Webel, Charles, and JohanGaltung (eds.) (2007). *Handbook of peace and conflict studies*. Routledge.

Weitsman, P. A. (2014). *Waging war: alliances, coalitions, and institutions of interstate violence*. Stanford, California: Stanford University Press.

Wohlforth, William C. et al. (2007). "Testing Balance of Power Theory in World History," *European Journal of International Relations*, Vol. 13, No. 2. pp. 155-185.

Revistes acadèmiques recomanades en temes de seguretat internacional i relacions internacionals

- American Political Science Review
- Anuario Internacional CIDOB
- British Journal of Political Science
- British Journal of Politics & International Relations
- Bulletin of Latin American Research
- China Quarterly
- Chinese Journal of International Politics
- Civil War
- Comparative European Politics
- Conflict Management and Peace Science
- Cooperation and Conflict
- European Journal of International Relations
- European Journal of Political Research
- European Political Science Review
- Foreign Affairs
- Foreign Affairs Latinoamérica
- Foreign Policy Analysis
- Geopolitics
- Global Society
- International Affairs

- International Feminist Journal of Politics
- International Organization
- International Political Science Review
- International Security
- International Studies Quarterly
- International Studies Review
- Journal of Conflict Resolution
- Journal of International Relations and Development
- Journal of Modern African Studies
- Journal of Peace Research
- Journal of Peace Research
- Journal of Strategic Studies
- Latin American Politics and Society
- Le MondeDiplomatique
- Mediterranean Politics
- Nueva Sociedad
- Pacific Review
- Política Exterior
- Political Quarterly
- Political Science & Politics
- Political Studies
- Political Theory
- Review of International Studies
- Revista Brasileira de Política Internacional
- Revista CIDOB d'Afers Internacionals
- *Revista Española de Derecho Internacional (REDI)*
- Security Dialogue
- Security Studies
- Terrorism and Political Violence
- The Political Quarterly
- World Policy Journal

- World Politics